

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
siunčiama tik el. paštu lrvkanceliarija@lr.lv

2026-09-08

PASIŪLYMAI VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PLANO PROJEKTUI

2026-09-01 Vyriausybė paskelbė Nutarimo „Dėl Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ projektą ir pateikė jį derinimui su suinteresuotoms institucijoms ir visuomene. Šiuo raštu Nacionalinė lošimų ir žaidimų verslo asociacija (toliau – **NLŽVA**) kaip ekspertinė viešąjį interesą ginanti nevyriausybė organizacija teikia savo pastabas ir siūlymus paskelbtam teisės akto projektui tobulinti.

Pažymėtina, kad XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano projektas ir jo IV prioriteto 4.9 papunktyje nurodyta priemonė absoliučiai neatitinka XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 126 punkto nuostatų:

<...> 126. Sieksime nustatyti realiai veikiančius lošimų kontrolės mechanizmus. Lietuvoje organizuojamų lošimų mokesčiai turi būti mokami Lietuvoje ir skirti visuomenei reikšmingiems tikslams, lošimo priklausomybių prevencijai bei užkardymui. <...>

Ši Vyriausybės programos nuostata nėra įgyvendinama per priemones, darbus, veiksmus ir veiklas, suplanuotas atskirų institucijų strateginiuose veiklos planuose, metiniuose veiklos planuose ir atskiruose veiksmų planuose. Todėl jos įgyvendinimas turėtų būti numatytas XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane.

Dėl realiai veikiančių lošimų kontrolės mechanizmų

Esami lošimų kontrolės mechanizmai yra neefektyvūs ir jo pakeitimai atitiktų XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 126 punkto nuostatas, būtų vieni iš prioritetinių.

Šiuo metu Lietuvoje egzistuoja ydinga ir fragmentuota azartinių lošimų ir loterijų priklausomybių prevencijos politika. Priklausomybių prevencijos gairės ir kontrolę iš esmės formuoja Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – **LPT**), kuri nepriklauso visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų sistemai ir nėra jai pavaldi. Moksliniais tyrimais yra neginčijamai įrodyta, kad cheminės (narkotikai, tabakas, alkoholis) ir elgesio (lošimai, pirkimo, išmaniųjų įrenginių) priklausomybės yra glaudžiai persipynusios. Gydant tik vieną izoliuotą priklausomybės formą, tačiau ignoruojant kitas, išlieka kritiškai didelė atkryčio rizika. Praktikoje pasiteisina tik kompleksinis gydymas, orientuotas į bendro elgesio modelio keitimą ir impulsų valdymą. Minėtas sisteminio požiūrio trūkumas jau buvo oficialiai konstatuotas ir Lietuvos Respublikos Seimo Priklausomybių prevencijos komisijos 2026-05-13 d. posėdyje.

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento (toliau – **NTAKD**) ir LPT veiklos tikslai iš esmės sutampa, skiriasi tik specifinis kontrolės objektas. Palikus lošimų ir loterijų priklausomybių prevencijos klausimus tik LPT sferoje, bendra valstybės priklausomybių prevencijos ir žalos mažinimo politika išliks neefektyvi, o visuomenės sveikatos priemonės nebus nuosekliai koordinuojamos.

NLŽVA prašo į XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą įtraukti **NTAKD ir LPT (jos priklausomybių prevencijos bei metodinio vadovavimo funkcijų) pertvarkos klausimą**, jas apjungiant po viena visuomenės sveikatos horizontalia valdysena.

Integravusi NTAKD ir dalį LPT funkcijų valstybė pasiektų šių esminių teigiamų rezultatų:

- Analitinių pajėgumų konsolidavimas* – būtų sukurtas analitinis kompetencijų centras, kuris leistų vienose rankose valdyti visus sveikatos duomenis bei taikyti holistinį, įrodymais grįstą požiūrį į rizikos veiksmų valdymą.
- Skaidri ir europietiška valdysena* – būtų sukurta aiški vertikalė tarp politikos formavimo, metodinio vadovavimo bei kontrolės, kas užtikrins greitą reakciją į naujas grėsmes pagal pažangiausią ES šalių praktiką.

- c) *Veiklos efektyvumas* – eliminavus funkcijų išskaidymą ir perteklinį planų derinimą tarp skirtingų ministerijų (SAM ir FM), priklausomybių prevencijos institucijos galės fokusuotis į tiesioginę ekspertinę bei pagalbą orientuotą paskirtį.
- d) *Ekonominis naudingumas* – konsolidavus bendrąsias administracines funkcijas (IT, vadovaujanti personalą, buhalteriją ir kt.), valstybės asignavimai šioms procesams bus sumažinti 20–30 procentų. Sutaupytos lėšos galės būti tikslingai nukreiptos visuomenės sveikatos specialistų darbo užmokesčiui didinti bei realioms prevencijos programoms finansuoti.

Igyvendinus NTAKD ir LPT pertvarką, sutaupytos biudžeto lėšos būtų tiesiogiai nukreiktos lošimo priklausomybių prevencijai bei užkardymui.

Dėl Lietuvoje organizuojamų lošimų mokesčių mokėjimo Lietuvoje ir jų skyrimo visuomenei reikšmingiems tikslams, lošimo priklausomybių prevencijai bei užkardymui

Vyriausybės programos nuostata dėl šalyje organizuojamų lošimų mokesčių mokėjimo Lietuvoje ir jų skyrimo visuomenei reikšmingiems tikslams bei priklausomybių prevencijai šiuo metu nėra įtraukta į atskirų institucijų strateginius ar metinius veiklos planus. Siekiant užtikrinti šios nuostatos įgyvendinimą, ji privalo būti numatyta XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane.

Esami loterijų ir azartinių lošimų (toliau – **lošimo paslaugos**) reguliavimo mechanizmai neskatina Lietuvoje organizuojamų lošimo paslaugų mokesčių mokėjimo Lietuvoje. Todėl tokio ydingo mechanizmo pateiktinas atitiktų XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 126 punkto nuostatas ir būtų vienas iš prioritetinių.

Šiuo metu Lietuvoje trūksta išsamių mokslinių tyrimų¹, kurie leistų įvertinti probleminio lošimo socialinius ir ekonominius kaštus bei jų poveikį visuomenei, o pataisų iniciatoriai teisės aktų projektų rengimo medžiagoje nepagrindžia siūlomų teisinio reguliavimo priemonių tikslingumo, proporcingumo ir nepateikia išsamaus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo, nepateikiamos ir nevertinamos visos galimos siūlomo teisinio reguliavimo alternatyvos, nepateikiama, kuri iš siūlomo teisinio reguliavimo alternatyvų yra geriausia ir nemotyvuojama, kad tik iš kelių siūlomo teisinio reguliavimo alternatyvų pasirinkta alternatyva yra vienintelė geriausia – veiksmingiausia ir ekonomiškiausia teisinio reguliavimo tikslą leisianti pasiekti priemonė. Todėl NLŽVA prašo į XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą įtraukti plačios ekspertų **darbo grupės įsteigimą**, kuri parengtų ir Seimui pateiktų *lošimo paslaugų valstybinio reguliavimo koncepciją*, kurioje būtų numatytos aiškos lošimų prevencijos, kontrolės ir tvaraus vystymosi gairės.

Dėl kitų plane nenumatytų, tačiau skubiai reikalingų priemonių

Nutarimo projekte lošimo paslaugų (azartinių lošimų ir loterijų) aktualijos nėra deramai atspindėtos. Visame plane dėmesys skirtas tik IV prioriteto (kuris skirtas žmonių pajamų didinimui) grupėje eilėje 4.9:

Stiprinti lošimuose dalyvaujančių asmenų apsaugą – sukurti papildomų mechanizmų, kurie mažins lošimų keliamą socialinę riziką ir apsaugos lošėjus nuo nepamatuoto išlaidavimo bei nelegalaus lošimo grėsmių (2026 m. IV ketv. / FM)

Deja, bet reaktyvus dėmesys tik lošėjų apsaugai yra nepagrįstai per siauras:

- 1) Iš šiuo metu svarstomų projektų tai gali būti siejama tik su FM rengiamu „Lošėjo kortelės“ įstatymo projektu, kuris neturi nė vienos efektyvios priemonės riboti ir mažinti lošėjų išlaidas lošimams. Tai patvirtina tos pačios FM ir Lošimų priežiūros tarnybos teisėkūros iniciatyvos 2020-2024 metais, po kurių lošėjų išlaidos lošimo paslaugoms ne sumažėjo, o išaugo nuo 163 mln. eurų (2019 metais) iki 349 mln. eurų (2025 metais).
- 2) Šiuo metu nėra (ir neplanuojama) nei vienos teisėkūros iniciatyvos, kuri reikšmingai apribotų ar mažintų lošėjų išlaidas loterijų paslaugoms – tai sudėtinė lošimo paslaugų rinkos dalis, tačiau FM tikslingai gina šio faktinio privataus monopolio kontroliuojamo sektoriaus pajamų augimą.
- 3) Valstybės reguliavimas visiškai nekreipia dėmesio, todėl Vyriausybė programos įgyvendinimo plane privalo atsirasti priemonės, skirtos spręsti šias struktūrines ir sistemines problemas:

¹ Lietuvos Respublikos Seimo priklausomybių prevencijos komisijos 2025 m. lapkričio 26 d. išvada Nr.142-P-13, https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=38465&p_k=1&p_t=293382.

- a. **Lošimo paslaugų rinkos struktūros keitimą** iš orientuotos į itin didelės rizikos paslaugas (nuotolinių lošimų ir loterijų paslaugos) į nuosaikios rizikos laisvalaikio paslaugas (bingo, totalizatorių punktai, ribotų statymų antžeminiai lošimai, antžeminiai lažybų punktai ir pan.).
- b. Valstybės valdomos **Nacionalinės loterijos atkūrimą**.
- c. Lošimo paslaugų rinkoje dominuojančios 3-4 bendrovės uždirba didžiulį viršpelnį (iki 55-60 proc. pelno maržą), todėl būtina keisti specialiojo loterijų ir lošimų mokesčio tarifų sistemą ir modelį – itin didelį viršpelnį generuojančioms paslaugoms (nuotolinių lošimų ir loterijų) **turi būti įvesti progresiniai specialiojo mokesčių tarifai**, kad valstybės reguliuojamoje rinkoje veikiantys subjektai uždirbtų 10-15 proc. lygio pelno maržą, kuri užtikrintų jų galimybes subalansuotai teikti paslaugas ir užtikrinti valstybės numatytų vartotojų apsaugos priemonių taikymą.

Pažymėtina, jog XIX Vyriausybės programoje 121 punkte buvo numatyta, jog Vyriausybė persvarstys „*dabartinę lošimų priežiūros struktūrą*“. Pažymėtina, jog tuo buvo pripažinta, jog dabartinė Lošimų priežiūros tarnyba veikia nepateisinamai neefektyviai, o gal net nusikalstamai. Tai patvirtina daugybiniai korupciniai atvejai, Šarūno Stepukonio ir kitų asmenų bylos. Todėl būtina grįžti ir įgyvendinimo plane numatyti priemones, kurios **įvertintų Lošimų priežiūros tarnybos veiklą**.

Prašome įvertinti aukščiau išdėstytus 6 siūlymus:

1. **NTAKD ir LPT pertvarka;**
2. **Ekspertų darbo grupės valstybės reguliavimo koncepcijai sukurti įsteigimas;**
3. **Priemonės lošimo paslaugų rinkos struktūros keitimui;**
4. **Nacionalinės loterijos atkūrimas;**
5. **Progresinių specialiojo mokesčio tarifų įvedimas;**
6. **Lošimų priežiūros tarnybos veiklos auditas.**

*Pagarbiai,
Nacionalinės lošimų ir žaidimų verslo asociacijos prezidentas
Liutauras Ulevičius*

ⁱ NLŽVA veikia nuo 1994 metų, aktyviai dalyvavo legalizuojant azartinius lošimus Lietuvoje, koncentruojasi išimtinai į klausimus susijusius su lošimo paslaugų (lošimų ir loterijų) teisiniu reguliavimu, atlieka teisės aktų analizę ir vertinimą, teikia siūlymus valstybės institucijoms. Ilgametė asociacijos ekspertinė patirtis, įžvalgos ir analizė turėtų padėti valstybei ištaisyti padarytas teisinio reguliavimo klaidas, užtikrinti efektyvesnį valstybės reguliavimą, didinti biudžeto pajamas ir neutralizuoti neigiamas socialines pasekmes visuomenei, tuo pat metu užtikrinti tvarų lošimo paslaugų rinkos funkcionavimą.